

Полтавська державна аграрна академія
Кафедра підприємництва і права

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Завідувач кафедри, д.е.н., професор

_____ Х. З. Махмудов

«____» _____ 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ОДПП 2.18 Організація і управління в екологічній діяльності

освітньо-професійна програма Екологія

спеціальність 101 Екологія

галузь знань 10 Природничі науки

освітній ступінь Бакалавр

Навчально-науковий інститут економіки, управління, права та інформаційних технологій

Полтава
2019/2020 н. р.

Робоча програма «Організація і управління в екологічній діяльності» для здобувачів вищої освіти за освітньо-професійною (науковою) програмою Екологія для студентів за напрямом підготовки 101 Екологія

Мова викладання – державна.

Розробник: к.е.н. Дем'яненко Н. В., доцент кафедри підприємництва і права

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри підприємництва і права
Протокол від 03 вересня 2019 року № 1.

Схвалено науково-методичною радою спеціальності Екологія
Протокол від 03 вересня 2019 року № 1.

Голова _____ (Ласло О. О.)

1. Опис навчальної дисципліни

Елементи характеристики	Денна форма навчання
Загальна кількість годин -	90
Кількість кредитів –	3
Місце в індивідуальному навчальному плані студента	обов'язкова
Рік навчання (курс)	4-й
Семестр	7-й
Лекції (годин)	16
Практичні (семінарські) (годин)	14
Лабораторні (годин)	-
Навчальна практика	-
Самостійна робота (годин)	60
Вид підсумкового контролю	іспит

2. Передумови для вивчення навчальної дисципліни

Передумовою для вивчення навчальної дисципліни «Організація і управління в екологічній діяльності» попередні знання здобувачів вищої освіти, які вони отримали з курсів заповідна справа, екологічна безпека, загальна екологія та неоколонія.

3. Заплановані результати навчання

Мета вивчення навчальної дисципліни: формування високого рівня організації і управління майбутнього еколога на основі засвоєння знань, умінь і навичок з навчальної дисципліни «Організація і управління в екологічній діяльності» та можливості їх практичного застосування.

Основні завдання навчальної дисципліни є формування у майбутніх фахівців:

знань про: принципи організації комплексного управління в екологічній діяльності; механізмами та інструменти впровадження екологічної політики в умовах держави, яка знаходиться на перехідному етапі до ринкової економіки; роль та значення процесу розвитку законодавства як базової складової для організації управління в екологічній діяльності; механізмів регулювання у галузі охорони, використання та відтворення складових компонентів навколишнього середовища;

умінь: організації програмної діяльності на міжнародному, національному та регіональних рівнях в екологічній сфері, планування на різних щаблях державного, громадського та корпоративного екологічного управління.

загальні:

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- здатність спілкуватися державною мовою як усно так і письмово;
- навички використання інформаційних комунікаційних технологій.

фахові:

- знати мету та завдання здійснення екологічної політики в Україні;
- знати основні етапи розвитку природоохоронної діяльності в Україні та світі, перспективи її розвитку на майбутнє;
- знати структуру органів управління природокористуванням та охороною довкілля в Україні;
- знати принципи організації та функціонування органів управління охороною довкілля на загальнодержавному та місцевому рівнях;
- знати організаційно-правову основу охорони довкілля та раціонального природокористування;
- усвідомлювати відповідальність за порушення вимог законодавства про охорону довкілля;
- знати економічні та адміністративні методи охорони навколишнього середовища;
- формувати порядок та процедури доступу до інвестицій під час вирішення екологічних проблем;
- знати особливості використання в якості критеріїв оцінювання ефективності екологічної діяльності індикаторів сталого розвитку;
- переймати досвід передових країн світу в галузі охорони довкілля та раціонального природокористування.

Програмні результати навчання:

- формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми;
- вільно володіти письмовою та усною державною мовою, правильно вживаючи управлінську термінологію;
- вільно використовувати для професійної діяльності доступні інформаційні технології і бази даних;
- демонструвати необхідні знання та розуміння сутності та змісту організації та управління;
- надавати консультації щодо організації та управління в екологічній діяльності;
- оцінювати стан природоохоронної діяльності в державі та її окремих регіонах;
- оцінювати дотримання вимог щодо охорони навколишнього середовища на конкретній території або підприємстві;
- аналізувати та використовувати в практичній роботі будь-який позитивний досвід із питань охорони навколишнього середовища та використання природних ресурсів;
- організовувати відомчий та громадський контроль за дотриманням вимог екологічного законодавства;
- здійснювати управління земельними, водними, мінерально-сировинними, біологічними та іншими ресурсами, запроваджувати наукові основи природоохоронної діяльності та збереження довкілля.

4. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Основні поняття науки управління

Тема 2. Управлінські рішення і природоохоронна діяльність

Тема 3. Організація управління персоналом

Тема 4. Механізми екологічного управління

Тема 5. Державне природоохоронне управління в Україні

Тема 6. Громадське та корпоративне природоохоронне управління

Тема 7. Планування та інформування як функції управління природоохоронною діяльністю

Тема 8. Управління земельними ресурсами та їх охороною

Тема 9. Управління в галузі використання, відтворення та охорони рослинного і тваринного світу в Україні

Тема 10. Управління водними ресурсами в Україні, та їх охорона

Тема 11. Управління в галузі використання та охорони атмосферного повітря та охорони надр

Тема 12. Правове регулювання природокористування і природоохоронної діяльності

Тема 13. Міжнародно-правове регулювання природоохоронної діяльності

Тема 14. Міжнародне співробітництво в галузі охорони довкілля та раціонального природокористування

5. Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.
Тема 1. Основні поняття науки управління	7	2	2			3
Тема 2. Управлінські рішення і природоохоронна діяльність	7	2	2			3
Тема 3. Організація управління персоналом	7	2	2			3
Тема 4. Механізми екологічного управління	8	2	2			4
Разом за змістовим модулем 1	29	8	8	-	-	13
Тема 5. Державне природоохоронне управління в Україні	8	2	-			6
Тема 6. Громадське та корпоративне природоохоронне управління	8	2	2			4
Тема 7. Планування та інформування як функції управління природоохоронною діяльністю	8	2	2			4
Разом за змістовим модулем 2	24	6	4	-	-	14
Тема 8. Управління земельними ресурсами та їх охороною	8	2	-			6
Тема 9. Управління в галузі використання, відтворення та охорони рослинного і тваринного світу в Україні	8	2	2			4
Тема 10. Управління водними ресурсами в Україні, та їх охорона	8	2	2			4
Тема 11. Управління в галузі використання та охорони атмосферного повітря та охорони надр	8	2	2			4

Разом за змістовим модулем 3	32	8	6	-	-	18
Тема 12. Правове регулювання природокористування і природоохоронної діяльності	8	2	2			4
Тема 13. Міжнародно-правове регулювання природоохоронної діяльності	8	2	-			6
Тема 14. Міжнародне співробітництво в галузі охорони довкілля та раціонального природокористування	7	2	-			5
Разом за змістовим модулем 4	23	6	2			15
Усього годин	108	28	20			60
Екзамен	27					

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		денна форма
1	Тема 1. Основні поняття науки управління. Управління в екологічній діяльності	2
2	Тема 2. Управлінські рішення і природоохоронна діяльність. Сучасні вимоги до екологічного управління	2
3	Тема 3. Організація управління персоналом. Розвиток персоналу у системі менеджменту підприємства	2
4	Тема 4. Механізми екологічного управління. Формування альтеративних стратегій розв'язання екологічної проблематики	2
5	Тема 6. Громадське та корпоративне природоохоронне управління. Формування вихідного переліку природоохоронних заходів на реалізацію завдань екологічної програми	2
6	Тема 7. Планування та інформування як функції управління природоохоронною діяльністю. Дерево цілей для обраної стратегії розв'язання екологічної проблеми	2
7	Тема 9. Управління в галузі використання, відтворення та охорони рослинного і тваринного світу в Україні. Охорона та використання флори і фауни в Україні	2
8	Тема 10. Управління водними ресурсами в Україні, та їх охорона. Охорона водних ресурсів	2
9	Тема 11. Управління в галузі використання та охорони атмосферного повітря та охорони надр. Управління і контроль у сфері вивчення, охорони та використання надр та повітря	2
10	Тема 12. Правове регулювання природокористування і природоохоронної діяльності. Тенденції та перспективи розвитку екозаконодавства	2
	Разом	20

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		денна форма
1	Тема 1. Основні поняття науки управління. Основні функції та принципи управління екологічною діяльністю	3
2	Тема 2. Управлінські рішення і природоохоронна діяльність. Екологічна політика в Україні	3
3	Тема 3. Організація управління персоналом. Організація управління персоналом – як ключова складова успіху в природоохоронній діяльності	3
4	Тема 4. Механізми екологічного управління. Державний екологічний моніторинг та контроль в екологічній сфері	4
5	Тема 5. Державне природоохоронне управління в Україні. Система управління формуванням національної екологічної мережі	6
6	Тема 6. Громадське та корпоративне природоохоронне управління. Громадське та корпоративне екологічне управління	4
7	Тема 7. Планування та інформування як функції управління природоохоронною діяльністю. Оцінка природно-ресурсного потенціалу як складова інформаційної системи екологічного управління	4
8	Тема 8. Управління земельними ресурсами та їх охороною. Особливості управління земельними ресурсами в Україні	6
9	Тема 9. Управління в галузі використання, відтворення та охорони рослинного і тваринного світу в Україні. Особливості використання, відтворення та охорони флори і фауни в Україні	4
10	Тема 10. Управління водними ресурсами в Україні, та їх охорона. Заходи захисту водних ресурсів від забруднення та зараження	4
11	Тема 11. Управління в галузі використання та охорони атмосферного повітря та охорони надр. Особливості охорони надр в різних країнах світу	4
12	Тема 12. Правове регулювання природокористування і природоохоронної діяльності. Нормативно-правова база природоохоронної діяльності в Україні	4
13	Тема 13. Міжнародно-правове регулювання природоохоронної діяльності. Діяльність Міжнародних організацій та їх вплив на екологічну ситуацію в Україні	6
14	Тема 14. Міжнародне співробітництво в галузі охорони довкілля та раціонального природокористування. Міжнародне природоохоронне співробітництво	5
	Разом	60

8. Індивідуальні завдання

Індивідуальна робота здобувача вищої освіти направлена на закріплення теоретичного матеріалу та практичних навичок.

9. Критерії оцінювання та засоби діагностики результатів навчання, форми поточного і підсумкового контролю

Одним із обов'язкових елементів навчального процесу є систематичний поточний контроль засвоєння знань та підсумкова оцінка рівня засвоєння навчального матеріалу і вміння використовувати ці знання на практиці.

Поточний контроль успішності здобувачів вищої освіти здійснюється за видами навчальної роботи:

- виконання завдань на практичних заняттях (0 – 2 бали);
- виконання завдань самостійної роботи (0 – 2 бали);
- виконання індивідуального завдання (контрольної роботи) (0-2 бали);
- написання рефератів (0-8 балів).

Форма проведення *підсумкового контролю* згідно з робочим та навчальним планом – *іспит*.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для екзамену
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерії та шкала оцінювання за видами навчальної роботи

Усне опитування

Кількість балів	Критерії оцінювання
2	матеріал висвітлено в повному обсязі
1	лекційний матеріал висвітлено не в повному обсязі; обсяг стислий, відсутня послідовність
0	конспект лекційного матеріалу відсутній

Виконання завдань на практичних заняттях

Кількість балів	Критерії оцінювання
2	здобувач вищої освіти ґрунтовно і в повному обсязі виконує всі види завдань на практичних заняттях, демонструє розуміння сутності матеріалу, логічність та самостійність у його викладі; аргументовано обґрунтовує свою думку
1	здобувач вищої освіти демонструє поверхневі знання і розуміння основних положень теми, непослідовно викладає матеріал, не може переконливо обґрунтувати свою думку
1	здобувач вищої освіти не виявляє знань при виконанні більшої частини завдань, допускається суттєвих помилок
0	завдання не виконано

Виконання завдань самостійної роботи

Кількість балів	Критерії оцінювання
2	здобувач вищої освіти засвоїв теоретичний матеріал, який винесений на

	самостійну роботу; виконані усі завдання; застосування для оформлення результатів самостійної роботи рекомендованої літератури; чітке володіння понятійним апаратом; оформлення результатів самостійної роботи логічне та послідовне
1	здобувач вищої освіти не повністю засвоїв тему для самостійного опрацювання, не досконало володіє основними поняттями та положеннями навчальної теми, невпевнено орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі; відсутнє виконання певних завдань
0	завдання самостійної роботи не виконані або виконані неправильно

Написання реферату

Кількість балів	Критерії оцінювання
9-8	виконані всі вимоги до написання й захисту реферату: позначені проблема й обґрунтована її актуальність, зроблений аналіз різних точок зору на проблему й логічно викладена власна позиція, сформульовані висновки, тема розкрита повністю, витриманий обсяг, дотримані вимоги до зовнішнього оформлення, дані правильні відповіді на додаткові питання
7-6	виконані всі формальні вимоги до написання й захисту реферату: витриманий обсяг, дотримані вимоги до зовнішнього оформлення; проблема позначена, але не достатньо обґрунтована її актуальність, зроблений короткий аналіз різних точок зору на проблему й викладена власна позиція, сформульовані висновки, тема розкрита достатньо повно, дані правильні відповіді на додаткові питання
5-4	основні вимоги до реферату і його захисту виконані, але при цьому допущені деякі недоліки; не обґрунтовано актуальність проблеми, висновки не чіткі; наявні певні неточності у викладенні матеріалу; вимоги щодо оформлення дотримано
3-2	є істотні відступи від вимог до реферування, зокрема: тема розкрита лише частково; допущені фактичні помилки в змісті реферату або при відповіді на додаткові питання; під час захисту відсутній висновок
1	тема реферату не розкрита, виявляється істотне нерозуміння проблеми
0	реферативна робота не виконана

9. Схема нарахування балів з навчальної дисципліни

Назва теми	Види навчальної роботи ЗВО						Разом по темі
	усне опитування	виконання вправ на практичних заняттях	виконання завдань самостійної роботи	контрольні роботи	написання рефератів	іспит	
Тема 1. Основні поняття науки управління. Управління в екологічній діяльності	2	2	2	2			8
Тема 2. Управлінські рішення і природоохоронна діяльність. Сучасні вимоги до екологічного управління	2	2	2	2			8
Тема 3. Організація управління персоналом. Розвиток персоналу у системі менеджменту підприємства	2	2	2	2			8

Тема 4. Механізми екологічного управління. Формування альтеративних стратегій розв'язання екологічної проблематики			2				2
Тема 5. Державне природоохоронне управління в Україні. Інституційно-правові засади розробки екологічних програм	2	2	2	2			8
Тема 6. Громадське та корпоративне природоохоронне управління. Формування вихідного переліку природоохоронних заходів на реалізацію завдань екологічної програми	2	2	2	2			8
Тема 7. Планування та інформування як функції управління природоохоронною діяльністю. Дерево цілей для обраної стратегії розв'язання екологічної проблеми	2	2	2	2			8
Тема 8. Управління земельними ресурсами та їх охороною. Земельний фонд України як об'єкт правового регулювання			2				2
Тема 9. Управління в галузі використання, відтворення та охорони рослинного і тваринного світу в Україні. Охорона та використання флори і фауни в Україні			2				2
Тема 10. Управління водними ресурсами в Україні, та їх охорона. Охорона водних ресурсів			2				2
Тема 11. Управління в галузі використання та охорони атмосферного повітря та охорони надр. Управління і контроль у сфері вивчення, охорони та використання надр та повітря			2				2
Тема 12. Правове регулювання природокористування і природоохоронної діяльності. Тенденції та перспективи розвитку екозаконодавства			2				2
Тема 13. Міжнародно-правове регулювання природоохоронної діяльності. Особливості міжнародно-правового регулювання	2	2	2	2			8
Тема 14. Міжнародне співробітництво в галузі охорони довкілля та раціонального природокористування. Міжнародне природоохоронне співробітництво			2	2			4
Всього	14	14	28	16	0	0	72
Написання реферату					8		8
Іспит						20	20
Разом	14	14	28	16	8	20	100

12. Рекомендована література

Основні:

1. Бобровський А. Л. Екологічний менеджмент : підручник. Суми : ВТД Університетська книга, 2009. 586 с.
2. Екологічний менеджмент : навчальний посібник / за ред. В. Ф. Семенова, О. Л. Михайлюк. Київ, Центр навчальної літератури, 2004. 407 с.
3. Лебедева Н. І. Організація управління в екологічній діяльності : курс лекцій. Запоріжжя : ЗНУ, 2011. 94 с.
4. Мельник Л. Г. Екологічна економіка : підручник : Л. Г. Мельник. Суми : ВТД «Університетська книга», 2006. 367 с.
5. Організація управління в екологічній діяльності : підручник для студентів екологічних спеціальностей вищих навчальних закладів / Н. В. Максименко, В. В. Задніпровський, Р. О. Квартенко; вид. 3-тє, перероб. і доп. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2011. – 282 с.

Допоміжна література:

1. Право екологічної безпеки : навчальний та науково-практичний посібник. К.: Знання-Прес, 2002. 332 с.
2. Екологічне право України / О.С. Баб'як, П.Д. Біленчук, Ю.О. Чирва. К. : Атіка, 2000. 216 с.
3. ДСТУ ISO 14001-97 Системи управління навколишнім середовищем. Склад та опис елементів і настанови щодо їх застосування. К. : Держстандарт, 1998.
4. Екологічне управління : підручник / В.Я. Шевчук, Ю.М. Саталкін, Р.О. Білявський та ін. К. : Либідь, 2004. 432 с.
5. Іванюк Д.П., Шульга І.В. Управління природоохоронною діяльністю : навчальний посібник. К. : Алерта, 2007. 368 с.
6. Камлик М.І. Правова база з питань екології та охорони природного середовища. Збірник нормативно-правових актів. К. : Атіка, 2001. 632 с.
7. Лозанський В.Р. Екологічне управління в розвинутих країнах світу в порівнянні з Україною. Харків, УкрНДІЕП, 2000. 68 с.
8. Лук'янихін В.О. Екологічний менеджмент у системі управління збалансованим розвитком : монографія. Суми: ВТД Ун-ська книга, 2002. 314 с.
9. Стійкий екологічно безпечний розвиток і Україна : навчальний посібник / За ред. М.І. Дробнохода. К. : МАУП, 2002. 104 с.
10. Управління природоохоронною діяльністю : навчальний посібник / Л.Л. ТОВАЖНЯНСЬКИЙ, Ю.Г. Масікевич, В.Д. Солодкий, Ю.Д. Сакара та ін. Харків : НТУ ХПГ, 2002. 304 с.
11. Шмандій В.М. Управління природоохоронною діяльністю : навчальний посібник / В.М. Шмандій, І.О. Солошич. К. : Центр навчальної літератури, 2004. 296 с.

Інформаційні ресурси

1. Журнал «Економіка АПК». URL: <http://archive.nbuv.gov.ua>.
2. Журнал «Агро-Інком». URL: Режим доступу : <http://archive.nbuv.gov.ua>.
3. Офіційний портал Верховної Ради України. URL: <http://iportal.rada.gov.ua>.